

# Voor den Zondag

2008.02.28.002

Van Gybland Oosterhoff

Sermon

No 46—13 Nov 1913

16 pages

Published by

Nederlandsche

Genootschap

“Christelijke heiliging van  
de Zondag” Apeldoorn.

No. 4613. Nov.

Mr. Dr. H. H. A. v. Gybland Oosterhoff  
verzameling

Voor den Zondag



Mr. Dr. HORACE HUGO ALEXANDER  
VAN GYBLAND OOSTERHOFF-KAMER  
Voortrekkers-Universiteit  
PRETORIA

In den naam van den Vader, die alleen wonderen doet, en van den Zoon, die waarlijk vrijmaakt, en van den Heiligen Geest, die ons in de waarheid leidt en ons het hoogst geluk bereidt! Amen.

**Psalm 68:16.**

Gij koninkrijken, zingt Gods lof!  
Heft psalmen op naar 't hemelhof,  
Van ouds zijn troon en woning;  
Daar Hij, bekleed met eer en macht,  
Zijn sterke stem verheft met kracht,  
En heerscht als Zions Koning!  
Geeft sterkt' aan onzen God en Heer;  
Hij heeft in Neerland óók zijn eer  
En hoogheid willen toonen:  
Erkent dien God; Hij is geducht;  
Hij doet zijn sterkte boven lucht  
En boven wolken wonen!

„De Heer heeft groote dingen bij ons gedaan; dies zijn wij verblijd!” Wanneer past deze danktoon bij den Christen-Nederlander meer in hart en mond dan in de week, die hem in de gedachten juist eene eeuw terugvoert in de wondere historie van zijn volk en hem opnieuw het woord doet onderschrijven van onzen eersten Oranjevorst: „De Heer der heirscharen heeft Nederland verlost”!

Ja, dat heeft God gedaan!

Het is Zijne genade, dat Hij ons volk niet deed naar zijne



zonden; Zijne macht, dat de Fransche adelaars onze geliefde erve niet meer overdekken; Zijne gunst, dat de vaderlandsche Driekleur hoog uitwaait, met den Oranje-wimpel voorzien, en 't is Zijne trouw, dat wij leven onder het bestuur van eene koninginne uit het aloude stamhuis van Oranje, die wij eeren als de Schilddraagster onzer duur verwonnen voorrechten en de Koninklijke Beschermster van onze met tranen en bloed gekochte vrijheden.

En zouden wij elkander dan niet wijzen op de groote daden Gods, waardoor onze natie hare vrijheid, hare zelfstandigheid, hare onafhankelijkheid herkreeg? Zoo ooit, dan mag bij het aanbreken van den eersten dag dezer week wel één jubel weerklinken door Nederland:

„God heeft bij ons wat groots verricht,  
„Hij zelf heeft onzen druk verlicht;  
„Hij heeft door wond'ren ons bevrijd:  
„Dies juichen wij en zijn verblijd”.

Daaraan willen wij elkander in deze ure herinneren. Daartoe kiezen wij bij voorkeur het tekstwoord, dat in de geschiedenis van ons vaderland beteekenis gekregen heeft, het woord, waarmede Oranje, in 1813 in het vaderland teruggekeerd, werd begroet in Gods huis, n.l. Ps. 126: 3 „**De Heer heeft groote dingen bij ons gedaan; dies zijn wij verblijd.**

Of zijn dat geen *groote dingen*? *Het vreemde juk afgenomen, het gezag van Oranje hersteld, de reddende hand des Heeren gezien?*

Dies, dáárom, zijn wij verblijd, dáárom is er blijdschap bij Neêrlands volk. Wordt zij ook gevonden bij ons? Bedenken wij echter wel, eerst dan kan zij van den echten stempel zijn, indien wij niet slechts met dit blad van 's lands historie, maar bovenal met het Evangelie in de hand Hem leeren danken voor *de grootste* dingen aan ons gedaan, en wij in de verlossing van nog een ander juk Zijne reddende hand hebben gezien. Maar prijzen wij dan ook als Christen-Nederlanders der vaderen God en smeeken wij, dat de geheel eenige Bevrijder van zondaren Zijn intocht houde onder ons volk en als Koning heersche in onze harten!

## Psalm 105 : 1 en 3.

Looft, looft, verheugd, den Heer der heeren!  
 Aanbidt zijn naam, en wilt Hem eeren.  
 Doet zijne glorieijke daan  
 Alom den volkeren verstaan,  
 En spreekt, met aandacht en ontzag,  
 Van zijne wond'ren dag aan dag.

Vraagt naar den Heer en zijne sterkte,  
 Naar Hem, die al uw heil bewerkte;  
 Zoekt dagelijks zijn aangezicht;  
 Gedenkt aan 't geen Hij heeft verricht,  
 Aan zijn doorluchte wonderdaan,  
 En wilt zijn straffen gadeslaan.

## GEBED.

God van Nederland, God van Oranje, o onze God! wij loven U, verheugd, op dezen rust- en feestdag, die de aanvang is van eene week, welke ons uwe wonderen meldt, die Gij aan ons voorgeslacht hebt gedaan.

Ja, Gij doet wonderen, Gij alleen!

Maar niet alleen groote dingen, de *grootste* dingen hebt Gij bij ons en aan ons gedaan; dies zijn wij verblijd. Gij hebt ons de reddende hand toegestoken, toen wij daar gebukt gingen onder het juk van den geweldhebber der wereld, en ons den Held gegeven „die overwon, die ons met God verzoenen kon en aan den dood ontrukken”. Gij hebt gedachten des vredes en van vrijheid over ons gehad; uw vredespaleis staat open aan alle kanten, omdat, Gij verlorenen als verlost, van allen dwang ontbonden en vrij, wilt zien vergaderd rondom uw troon.

Maar wat hebt Gij ons bovendien wèl gedaan! Wij gedenken heden met het geliefde Vaderland en ons beminde Vorstenhuis, hoe Gij ons volk eene eeuw geleden hebt bevrijd van vreemde tirannie, en ons land, dat uit de rij der natiën was gewischt, weer zijne vrijheid en onafhankelijkheid hebt hergeven tot een wonder voor heel Euroop! Wij danken U voor de bewijzen uwer



macht en trouw aan ons volk, dat U verlaten, Oranje verdreven en zich „bakken uitgehouwen had, die geen water hielden”.

Neem het morgenoffer van onzen dank aan en laat de feestvreugde van ons volk U zijn gewijd! Wil de overdenking van uwe groote daden zegenen aan de harten van gezonden en zieken, blijden en droeven, van hen die kunnen opgaan en van hen, die niet kunnen opgaan naar uw huis. Waak over onze dierbare erve, sterk onze geëerbiedigde Koningin, zegen onze vaderlandsche kerk en laat uw Woord zijn loop hebben in alle rangen en standen der maatschappij! Licht uw dienaars voor, die uw Woord verkondigen. Moge de geheel eenige Bevrijder van zondaren Koning worden op elk levensgebied, niet het minst in onze harten. En losse onze gansche feestviering zich op in dezen jubel: „niet ons, o Heer, niet ons, maar uwen Naam alleen zij de eer”! Amen.

#### De blijdschap in 1913 bij Neêrlands volk.

Wat schoone tekst ligt daar vóór ons!

Wij zouden dien een Oranjetekst kunnen noemen of Neêrlands jubeltekst in 1913. Vraagt gij waarom? Ja, wèl mocht Israël dien uitjubelen, toen het, uit Babels kerker bevrijd, weêr het aloude Jeruzalem zag en den dierbaren grond mocht kussen! 't Was als droomden zij en bestierven zij het van geestdrift; zelfs de omringende volkeren kwamen er onder de bekoring van en werden door dat schouwspel aangegrepen. Zij spraken er van, wezen er elkander op en betuigden: „de Heer heeft groote dingen aan dezen gedaan”.

Maar staat dat woord ook niet in de annalen van ónze vaderlandsche geschiedenis geboekt? Wie beschrijft den indruk, toen in de plechtige avondgodsdienstoefening 1 Dec. 1813 den aanstaanden eersten Souvereinen Vorst, den vorigen dag te Scheveningen aan wal gestapt, en „door eene schaterende menigte omstuwd”, en naar Gods huis gekomen, in de Groote Kerk te 's Gravenhage werd tegengeropen, te midden en uit naam van een geestdriftig volk: „de Heer heeft groote dingen bij ons gedaan, dies zijn wij verblijd”! Sloeg toen de predikant Verwey niet den toon aan, die jubelde in aller hart? En doen wij dan niet goed, nu deze merkwaardige week aanvangt, ook door de prediking te ontsteken

het morgenoffer van onzen dank voor de groote daden Gods?

*De Heer heeft groote dingen bij ons gedaan!* En dan noemen wij in de eerste plaats: *het vreemde juk afgenomen!*

Het was een benarde tijd voor Europa en voor ons volkske, in 1810 niet het minst.

Helaas! de Fransche revolutie was als een wervelwind over Europa gegaan en onze vaders hadden, door naar den sirenenzang te luisteren: „vrijheid, gelijkheid, broederschap”, der vaders God verlaten en zich in een poel van ellende gestort.

En het gevolg was dan ook, dat Nederland, door Napoleon, den geweldenaar, slechts een aanslibbing van de Fransche rivieren Rijn, Maas en Schelde genoemd, uit de rij der natiën werd gewischt, bij het groote Fransche Keizerrijk werd ingelijfd en allen bukken moesten onder den ijzeren scepter van den dwingeland, die als een God werd vereerd. Ons volk was met zijne vrijheid ook zijne zelfstandigheid, zijne onafhankelijkheid volkomen kwijt. De soldatenkeizer electriseerde, ja betooverde ons volk; men kuste soms de panden van zijn rok als een heilige, wanneer hij op zijn lelieblanke paard rondtrok, en wee die ook maar een vinger naar hem durfde uitsteken: de predikanten moesten zelfs met hunne aanhalingen uit den Bijbel op hunne hoede zijn.

O, wat bange dagen zijn toen doorleefd en wat al bittere tranen zijn hier geschreid! Wie herinnert zich niet die plaat, voorstellend het vertrek der gardes d'honneur—de eerewacht—uit Amsterdam? De keur van onze jongelingschap moest optrekken onder de vanen van den veroveraar, en terecht is opgemerkt: hun gebeente is gebleekt op de velden van Spanje, op de vlakten van Duitschland, in de woestijnen van Rusland. Ja, zij scheurden zich onder tranen en snikken los uit de armen hunner ouders en geliefden, zij *moesten* meê en niemand heeft ooit meer van hen gehoord. Wél is er zwaar door onze vaders voor den afval van God geboet; de revolutiekoorts had ons volk gebracht op den rand van het graf en de Fransche adelaar stond gereed, om met zijn klauw „ondanks het fluweelen omkleedsel” het angstige vogelke voor goed te verpletteren.

Maar wat geschiedt? Daar kondigen de vlammen van Moskou den dageraad aan van een nieuwen dag en vooral, toen deze als dóór de rookwolken van den volkerenslag bij Leipzig werden gezien, kwam er een lichtstraal van hoop. Daar werd gepeinsd, beraadslaagd, gefluisterd, nieuwe tijden waren in aantocht, en



tot blijvende eere van het edel driemanschap: Gijsbert Karel van Hogendorp, Graaf van der Duyn van Maasdam en Graaf Leopold van Limburg Stirum staat het voor het nageslacht geboekstaafd, dat zij den moed hadden het sein te geven tot eene omwenteling, welke ten gevolge had, dat het zware juk van den dwingeland werd afgeschud. Voorzeker, de drang tot den opstand kwam uit Amsterdam, hoezeer men ook daar eerst nog weifelde, maar nauwelijks was van uit de hoofdstad de wenk gegeven, of de mare ging als een loopend vuur door het land, het Oranje werd weer gezien en 't vogelke dat lag te zieltogen, steeg blij-kwinkeleerend, ja straks vroolijk-jubelend weder op van boven „de lage landen bi der zee!”

Wie zal de blijdschap beschrijven, toen het vreemde juk was afgenomen en de man, die met koningskronen had gespeeld, afstand moest doen van zijn troon en in plaats van zijn reuzenrijk zich het nietige eiland Elba zag aangewezen als de grenzen van zijn gebied?

Doch waartoe meer? Zijn dat geen *grootte dingen*, die de Heer hier heeft gedaan, en zoude Israël jaar op jaar zijne verlossing uit Egypte gedenken, en wij vergeten, hoe wij zijn bevrijd van de Fransche heerschappij? Neen, „wij zullen het niet verbergen voor de kinderen, vertellende de loffelijkheid des Heeren en zijne sterkheid, en zijne wonderen, die Hij gedaan heeft... opdat het navolgende geslacht die weten zoude... en dat zij hunne hope op God zouden stellen en Gods daden niet vergeten, maar zijne geboden bewaren.” „*De Heer heeft grootte dingen bij ons gedaan; dies zijn wij verblijd!*”

Wat rechtgeaard Nederlander verheugt zich niet, dat een tot in den dood vertrapte en vernederde natie weder opstond uit haar graf en Bilderdijk's profetie van 1811 reeds in 1813 werd vervuld:

„Holland groeit weër! Holland bloeit weër!

„Holland's naam is weër hersteld!

„Holland, uit zijn graf verrezen;

„Zal opnieuw ons Holland wezen!

„Stervend heb ik 't u gemeld!”

Maar maken wij nu ook ernst met wat het jubeljaar van Nederlands bevrijding ons zegt. Nederland, erf mijner vaderen! zijt gij vrij, vrij van wat een volk ten verderve voert, opent gij voor den grooten, den geheel eenigen Bevrijder uwe poorten, laat



gij den Zoon van God uwe landpalen in en verdringt bij u het reukwerk des Geestes werkelijk den pestwalm des kwaads? Hebt gij Zijn woord verstaan, goed verstaan: „waneer u de Zoon zal vrijgemaakt hebben, zult gij waarlijk vrij zijn?” Is Hij onder u Koning op elk levensgebied? Ach, wat baat het ons, of wij al op de wijze van Abrahams zaad in Jezus' dagen zeggen: wij hebben sinds 1813 niemand gediend?” Zijt gij dan vrij, jongeling, jonge dochter, gij die de lusten van uw vleesch volgt; gij vrij, man, vrouw die ééne eerezucht, ééne zelfzucht zijt; gij vrij, grijsaard, die los moest zijn van alles en toch, hoewel staande met den eenen voet in het graf, van die lieve, neen van die bedriegelijke wereld maar niet scheiden kunt? Is het dan niet waar, wat wij zingen:

„De zondedienst is d' ergste slavernij,

„Hij knelt te meer, hoe meer de jaren snellen”?

De Fransche dwingeland beloofde vrijheid, maar hij ontnam ze juist en sloeg in kluisters. Is hij niet een welgelijkend beeld van de zonde, die eene ontzettende macht is en wel met almacht schijnt bekleed? Die de zonde doet is een dienstknecht der zonde. Zij is het, die juist de vrijheid ontnemt. Zij lokt en lonkt, vleit en pleit, lacht en wacht, maar zij is eene anarchiste, die u een bouquet aanbiedt, waarin zich echter een dolk verschuilt. Ja, zij is de beroofster van de vrijheid. Zeg niet, dat gij u van haar bevrijden kunt in eigen kracht. Dat kunt gij niet. Weet gij waarom niet? Omdat gij zelf u de ketenen hebt aangelegd. Een gevangene zat geboeid in de cel. Hij trachtte de boeien te verbreken en zóó te ontvluchten. Hij meende reeds te vorderen. Maar, o schrik! — hij was smid van beroep — daar zag hij het fabrieksmerk: hij had ze zelf stevig gesmeed. Hebt gij 't verstaan? Neen niet vrij, maar geboeid, geketend, gekluisterd, en — eigen schuld!

Gij gaat daardoor onder het juk van nog een ander tiran dan Napoleon, van den Booze, den geweldhebber dezer eeuw. O, wat wij u bidden, hebt den moed, hem de gehoorzaamheid op te zeggen en zijn juk af te werpen. Gij bewondert den moed onzer vaders in 1813, die hun hoofd in de waagschaal stelden en de wraak van den despoot hadden te vreezen, o laat het feest van Neêrlands vrijheid en onafhankelijkheid niet voorbijgaan, zonder dat gij den moed toont, dát juk af te schudden; 't zou de schoonste kroon zijn op het feest! Daartoe is noodig zelfkennis, zelfveroordeeling, zelfvergeving, maar overgave aan

Hem, die de werken des duivels kwam verbreken en vrij maakt, als koningen gekroond en vrij, van allen dwang ontbonden. Steekt dan Hem, die *de grootste dingen* aan u wil doen, de gebonden handen toe en spreekt: „Heer, maak ons vrij van droeve zonden banden, Gij kunt het, maar ook Gij alleen”. Door den Zoon vrijgemaakt, haalt gij dan ruim adem, beweegt gij u blij in het voor u veroverde element, zijt gij niemands slaaf maar aller dienaar en zoo ook uw vaderland ten zegen, want uw schoonste ideaal is dit, dat steeds meerderen zich zullen plaatsen onder de vrijheidsbanier, door uw Koning geplant.

**Gezang 229: 4 en 7.**

Gij wilt met vrede tot ons komen.  
 Met vreed' en vrijheid, vreugd' en eer;  
 Het juk is van den hals genomen,  
 God lof! wij zijn geen slaven meer.  
 De staf des drijvers ligt verbroken,  
 Aan wien ons hart zich had verkocht,  
 En 't wapentuig in brand gestoken  
 Van hem, die onze ziele zocht.

O Vredevorst! Gij kunt gebieden,  
 Den vreed' op aard' en in mijn ziel!  
 Doe elken zondaar tot u vlieden;  
 Dat al wat ademt voor u kniel'!  
 Dit zal de God des heils bewerken,  
 Hij zal den zetel, u bereid,  
 Met recht en met gerechte sterken:  
 Hem zij de lof in eeuwigheid!

Maar ook om eene andere reden herhalen wij op dezen dag, in deze week: „*De Heer heeft groote dingen bij ons gedaan; dies zijn wij verblijd.*” Ook *het gezag van Oranje is hersteld.*

't Was een sombere, groeve Zondagmiddag, de 18de Jan. 1795, op het strand te Scheveningen. 't Scheen wel een begrafenisplechtigheid en in veler oog blonk een traan. O, kon die bladzijde uit het boek onzer volkshistorie worden gescheurd! Ja, Jan Roos! treed maar naar voren... Daar draagt, noodgedwongen, de stoere zeeman den laatsten Willem van Oranje, die de waardigheid van



Stadhouder der Republiek had bekleed, aan boord van de „Johanna Hoogenraad”, die daarop na eenige uren toevens zee kiest en den Erfprins met zijne zonen en klein gevolg overbrengt naar Engeland. Helaas! Oranje verdreven door het Nederlandsche volk, dat door de Revolutiekoorts was aangetast! Ja, schipper Pronk! gij ziet hem met weemoed na en wij gevoelen iets van wat er omgaat in uwe ziel, als gij zegt: „daar gaat hij heen, maar als hij weër terugkomt, dan beur ik hem er ook weder uit!” Daar keeren de Scheveninger visschers terug over de duinen naar hunne woningen, alsof zij van een kerkhof kwamen. Daar was de man heengegaan, die letterlijk van alles beschuldigd werd, maar het aangrijpend woord had gesproken: „de ware bron onzer ongelukken ligt niet in de onverantwoordelijke handelwijze van zoovele Nederlanders of in de kwade trouw der bondgenooten, maar in de nationale zonden en ongerechtigheden. God heeft een twist met Nederland, wie zal oprichten als God ter nederwerpt?” O, hoe heeft door deze verstooting Nederland niet alleen Oranje, maar ook zich zelf gesmaad!

Maar wie beschrijft ook de vreugde, nu God in Zijn ontferming na 't „zuur” weder gaf het „zoet?”

't Is 30 Nov. 1813. We zijn weër te Scheveningen. Reeder Pronk, ja tuur maar met uw verrekijker: „the Warrior” is in aantocht! 't Is 4 uur. Een sloep nadert over de golven. Wat zeggen die beide in pelsjassen gedoken heeren, die uitstappen? Is Zijne Hoogheid aan boord? Ja, ontroer vrij, stoere zeeman en toch . . . hij geeft den rapsten maats onmiddellijk bevel, om bij de landing behulpzaam te zijn.

Maar wie zal deze ure onder woorden brengen? Het duinzand begint als onder de voeten te branden: schuiten, pinken, alles wordt bestormd. Daar nadert de sloep met den schat aan boord. Eer zij den grond raakt, is Maarten Mos er al, de Scheveninger visscher in het zeemanspak. „Zijt gij de Prins?” De Vorst knikte. Toen nam hij, de eenvoudige zeeman, diep bewogen de hand van den Prins, om ze eerbiedig aan zijne lippen te brengen — en die kus was de eerste, maar ook de echte groet van Nederlands volk. En zóó kwam onder uitbundig gejuich, de Erfprins van Oranje na 19 jaren van ballingschap in de geliefde erve terug en ondernam bij het waagstuk, waarvan later van Hogendorp verklaarde: alleen en ongewapend wierp de Prins zich in de armen van zijn volk.” En wél mocht het in het heiligdom,

waar Vorst en volk als één man samen kwamen, als uit één mond weerklinken: „*De Heer heeft groote dingen bij ons gedaan; dies zijn wij verblijd!*” Immers toen de 2de Dec. de Prins te Amsterdam als Souverein Vorst werd uitgeroepen en 30 Maart 1814 als zoodanig plechtig in de Nieuwe Kerk werd ingehuldigd, was het gezag van Oranje hersteld, de natie herboren en werd straks zelfs het bloed der dapperen, ook dat van Oranje, bij het optrekken van het nog onvaste, wankelende staatsgebouw een even deugdelijk als onmisbaar cement. Ja, toen de woorden uit de proclamatie van 1813 hadden weerklonken; „*Oranje boven! Holland is vrij!* God helpt die genen, die zich zelve helpen”, toen de golvende banen van het Oranje, blanje, bleu, weér waren aanschouwd en het „Oranje Boven!” ging van hart tot hart, van mond tot mond, toen bleek alom, dat dit maar niet was de leus van een partij, maar de jubelkreet eener natie, die bij allen jammer en de bitterste vernedering het gezag van Oranje als een kostbaren schat in het diepst van het hart had bewaard. En wèl mogen wij zingen met 't oog op wat in 1813 en 1814 is geschied en is gezien:

„Oranje begroet, ginds op Schevenings strand,  
 „De scheiding betreurd, en bezegeld de band:  
 „Oranje met Nederland één,  
 „Oranje en Nederland één!

En sedert die ure heeft ons volk in het voorrecht van een vrij, onafhankelijk volksbestaan onder het aloude, geliefde Vorstehuis niet minder dan eene eeuw lang onafgebroken gedeeld. Daarom herhalen wij het woord: „*de Heer heeft groote dingen bij ons gedaan; dies zijn wij verblijd!*”

Oranje en Nederland is één en in het gezag van Oranje ligt de vrijheid en de eenheid en het geluk van het Nederlandsche volk gewaarborgd. God heeft in den loop der eeuwen Oranje en Nederland in den smeltkroes des lijdens saamgesmolten als tot één stuk metaal, dat niet meer te scheiden is, of men zou moeten stukslaan, scheuren en breken. Is het wonder, dat het echte Nederlandsche volk met dwepende liefde voor Oranje is vervuld? De groote Zwijger is en blijft „de Vader des Vaderlands,” hij heeft ons uit zijne lendenen geteeld en Oranje lief te hebben, is zijn eigen geestelijke maagschap te kussen. „Hij heeft” gelijk terecht is opgemerkt, „Nederland met zijn geslacht verbonden, niet door het recht van verovering, noch door het recht van



geboorte, maar door het recht van dankbaarheid". En geldt dit niet evenzeer van onze beminde Koningin, die als „'s Lands Moeder" over Nederland, haar huisgezin, waakt?

Daarom plaats en wij ons nog na eeuwen, nu Deze, Zijne kleindochter in den elfden graad, over ons regeert, dankbaar onder het gezag van Oranje. Trouwens, vrijheid zonder gezag is ondenkbaar, of liever, onttaardt in dwingelandij. Dat is een boom zonder wortel, een huis zonder fundament, een staatsgeouw zonder veiligheid. De zoon is vrij in zijns vaders huis, omdat het gezag van zijn vader zijn vrijheid waarborgt en beschut. Ons kleine vaderland is nog altijd een van de gelukkigste van ons werelddeel en het Nederlandsche volk leeft over het algemeen vrijer, ruimer, geruster en kalmer dan de meeste andere. De liefderijke God, die in 't bijzonder „Nederlands God" is genoemd door „Vader van Alphen," zij er ootmoedig, zij er vurig, zij er bestendig voor gedankt! En viere wij thans feest, danken wij bovenal God, dat hier het gezag van Oranje in 1813 is hersteld, en smeeken wij Hem, dat Hij, der vaderen God, ook onze geliefde, geëerbiedigde Vorstinne blijve sterken tot Hare zware taak, waar zij den scepter zwaait over de 6 miljoenen hier en de meer dan 30 miljoenen aan de overzijde der zeeën. Immers wij vergeten niet, dat wij onder het bestuur van God aan Oranje weder onze vrijheid, onze zelfstandigheid, onze onafhankelijkheid te danken hebben en een dichter een diepe waarheid sprak, toen hij zong:

„De Vorsten van Oranje,  
 „Die maakten Neerland vrij  
 „Van jammerlijke Spaansche  
 „En Fransche dwingelandij!  
 „Wie ooit het dwangjuk smeedde,  
 „Filips, Napoleon,  
 't Was altijd met Oranje,  
 „Dat Neerland overwon!"

Ja, groote dingen heeft de Heer door Oranje bij ons gedaan; dies zijn wij verblijd!

Zien wij echter niet voorbij, dat ook dit ons eene rijke Evangelieprediking brengt.

Ziet, wat de grondlegger onzer vrijheid, wat heel het beminde huis van Oranje niet kon geven, dat danken wij aan onzen Verlosser en Heer: Hij gaf niet alleen zijn leven *voor* de Zijnen,

maar Hij geeft ook zijn leven *aan* de Zijnen. Daarom is er eene schare, die met geestdrift, wij mogen wel zeggen met dwepende liefde voor Hem, den Man van smarten is vervuld, Zijn leven is hun leven geworden en Zijn gezag is het geheim van de vreugde hunner ziel: dies zijn zij verblijd. Geen wonder: Hij leeft op de lippen der Zijnen, in de hoofden der Zijnen, in de werken, in de gebeden, in de liederen, in al de uitingen, gedragingen en verwachtingen der Zijnen en dezen verklaren in leven en sterven, wat onze Vorstin zoo schoon nederschreef: „Christ avant tout!” Christus boven alles! Voor het gezag van dien Koning eischen wij ook u op; Hij moet Koning zijn in huis en op school, in staat en in maatschappij, in vaderland en wereld, overal, even goed als in kerk en in hart. Bereiden wij dan Hem de wegen, maken wij de touwen los van het lastdier, waarop Hij zijn intocht houdt en ga dit feest niet voorbij, vóór wij zelven ons lieten hechten als paarlen aan Zijne overwinningskroon: in de menigte der onderdanen is vooral dezes Konings heerlijkheid! Dan roepen wij zelfs uit: „*de grootste dingen heeft de Heer aan ons gedaan; dies zijn wij verblijd!*”

Maar dat psalmwoord nemen wij niet over, of wij laten er vooral op volgen: ja, *grote dingen: de reddende hand des Heeren is gezien*. God maakt de geschiedenis, niet wij. Wij zien duidelijk de paden, de gangen, de voetstappen, die Hij neemt op het groote veld van het wereldgebeuren. En ontdekken wij ze niet vooral in de historie van ons volk? Op de Gedenknaald te Scheveningen staat: „God redde Nederland”, en wij herinnerden reeds aan het woord van onzen eersten Oranjevorst: „De Heer der heirscharen heeft Nederland verlost”.

Zouden wij dát vergeten? Aan Israel beval de Heer, dat de vaders telkens hunne bevrijding uit Egypte aan hunne kinderen zouden vertellen, en een der verklaringen, dat het oude volk der beloften zijne eenheid en zelfstandigheid bewaart, hoe ook onder de volkeren verspreid, is deze, dat het jaar op jaar zijn Paaschfeest viert en dan het verhaal van die bevrijding gaat van mond tot mond, van geslacht tot geslacht. Laat dát ons tot leering zijn. Wij leven in dagen, waarin de schitterende landshistorie vaak wordt verknutseld en verknoeid naar een „christendom boven geloofsverdeeldheid”, waarbij alle merg en pit ontbreekt en de draad der leidingen Gods verborgen blijft of aan de handen ontglipt.



Wij behoeven ons waarlijk over onze volkshistorie niet te schamen, wat zeggen wij: zoo er ééne geschiedenis is, waaruit duidelijk blijkt, dat God regeert en Hij wonderen doet, dan is het die van dit kleine Nederland. Neen, wij hebben geen groot land, maar een goed land, bovenal een land, dat God ons heeft gegeven, en op de Nederlandsche natie past het woord tot Israël: „Gij zijt een volk, verlost door den Heer”. Maar hebben wij het nu ook lief? Wij zouden met de „grootmachten” om ons heen niet kunnen ruilen, zonder er altijd nog veel bij in te moeten. Ten Oosten van ons woont het volk van het zwaard, ten Zuiden het volk van den roem, ten Westen het volk van het pond, van het goud, laat hier dan maar het volkske van de vrijheid, van den Bijbel mogen blijven. Dit land danken wij aan God, der vaderen God. Onze vaderen hebben goed en bloed opgezet, opdat de parel van groote waardij in het goud der burgerlijke vrijheid werd gezet en de zon der vrijheid is toen vroolijk opgegaan en heeft krachtig geschinen over deze landen. Bevoorrechten die wij zijn! Als levenskorrelen heeft de arme Kruisgemeente van Jezus het zaad der vrijheid gestrooid in de voren, die Spanje en Rome diep getogen hadden, en een kostelijke vrucht is gaan rijpen, een gouden oogst is gezien, die alom verbazing heeft gewekt. En toen de geweldenaar dien oogst wilde vernietigen, en de vrijheid weér in kluisters sloeg, maakte God zich op en Zijn machtwoord weérklonk: „tot hier toe en verder niet!” „En roepende in de benauwdheid die zij hadden, verloste Hij onze vaderen uit hunne angsten”.

Maar keer, o mijn volk! keer nu ook tot uw Redder terug en hoor, wat hij u ernstig vraagt op uw feest. Bewaakt de Nederlandsche Leeuw moedig de erve der vaderen, Hollands wondertuin? Verkondigt zijn Pijlbundel: „eendracht maakt macht?” Symboliseert zijn zwaard het Zwaard des Geestes, Gods Woord? Staart de Hollandsche Maagd fier in 't rond, den hoed der ware vrijheid op de speer? Spreekt het thans levend geslacht van den Bijbel en de vrijheid, als de vaderen weleer: „Op dezen steunen wij, deze beschermen wij?” Op uwe hoede voor de goden van den tijd, die het aanleggen op uw val! Zij het ons eene eere de fakkel des Evangelies te zwaaien en eenmaal over te reiken aan het nageslacht. Toonen wij „hou en trou” aan Oranje en het vaderland, eeren wij als trouwe burgers onze Koningin en allen, die in hoogheid gezeten zijn, omdat wij geleerd

hebben onze knieën nog dieper te buigen voor Hem, bij Wien al wat groot en dierbaar is op aarde, zinkt in het niet. En mocht ooit weër een vreemde geest gaan waaien, „tarten wij vast-aaneengesloten revolutie's stormgeloel", en roepen wij, gedachtig aan het verbond van „Vader Willem" als christenen, die staan en den vijand staan:

Zij zullen het niet hebben,  
 Ons oude Nederland!  
 Het bleef bij alle ellenden  
 Gods en der Vaadren pand!  
 Zij zullen het niet hebben,  
 De goden van den tijd!  
 Niet om *hun* erf te wezen,  
 Heeft God het ons bevrijd!

Met al hun schoone woorden.  
 Met al hun stout geschreeuw, —  
 Zij zullen ons niet hebben,  
 De goden dezer Eeuw!  
 Tenzij het woord des Zwijgers  
 Moedwillig werd verzaakt:  
**'k Heb met den Heer der Heeren  
 Een vast verbond gemaakt!"**

Want slechts een godvruchtig volk, dat God de eer geeft van alles en aan Hem vasthoudt in nood en dood, kan eerst recht het jubellied verstaan en op zijn verlossingsfeest doen weêrklinken: „*De Heer heeft groote dingen bij ons gedaan; dies zijn wij verblijd!*" Amen.

#### DANKZEGGING.

Ja, de grootste dingen hebt Gij aan ons gedaan, o God en Vader van alle barmhartigheid; dies zijn wij verblijd. Wij danken U,



dat Gij ons een Koning gegeven hebt, die vrij maakt, volkomen vrij van alle banden en boeien, die knellen. En wij buigen ons diep voor U neder, o onze Verlosser! en wij smeeken U: doe ons eens als koningen, van allen dwang ontbonden en vrij, U loven en onze kronen neerwerpen voor Uwe voeten!

Maar ook danken wij U; dat Gij o God! groote dingen aan ons land en volk hebt gedaan, en Gij onze vaders, toen zij in de benauwdheid tot U riepen, hebt verlost uit hunne angsten. O, doe ons nooit vergeten, dat wij een volk zijn, verlost door U! Blijfs ons zegenen onder en door het Huis van Oranje, waardoor gij ons telkens van vreemde dwingelandij hebt bevrijd. Laat het nageslacht van een volk, dat op u vertrouwd, U niet vergeten, maar zich op U verlaten als op de rots, die niet bezwijkt. — Strek, o gezegende Verlosser! uwe beschermende, sterkende hand uit over onze geliefde Koningin Wilhelmina van Nassouwe en spaar Gij, o hemelsche Landman! het zeldzame geliefde Klaverdrie in Hollands wondertuin nog lang in uw gunst. Laat Nederland, dat zoo zeer van U is afgeweken, schuld belijden en deelen in uwe genade, in uwe gunst, als verhooring der bede van „Vader Willem,” in zijne stervensure geslaakt: „mijn God! ontferm u over mij en over dit uw arme volk!” Moge ons volk de feestvreugde niet verzondigen maar toonen, dat de ware blijdschap blikken wisselt met den hemel, waar Gij woont die nooit moede des gevens en des vergevens zijt geweest. En bereid ons allen door dit feest voor tot het jubeljaar der bevrijding van alle kinderen Gods, wanneer door voor- en nageslacht U eeuwig de glorie wordt toegebracht voor de volkomen verlossing, die in Christus Jezus is.

#### Gezang 171 : 8 en II.

O Gij, der vaadren vast vertrouwen,  
 Hun hulp en toevlucht in 't gevaar!  
 Waar kan ons oog deez' grond aanschouwen,  
 Daar niet uw almacht zichtbaar waar?  
 Geheel het oude Nederland  
 Was steeds een wonder van uw hand.

Red, schraag, versterk door uw vermogen,  
Wat eens uw hand gewrocht heeft, Heer!  
En 't vaderland slaat dankbaar' oogen  
Van nieuws op U, zijn' Redder, weér:  
Zoo word' door voor- en nageslacht  
Uw' naam de glorie toegebracht.

De genade van onzen Heer Jezus Christus, de liefde Gods, en  
de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen. Amen.



Zij, die zich op deze preeken wenschen te abonneeren, gelieven zich te wenden tot de H. H. Correspondenten:

Te Akkrum,	Ds. H. Limpers.
„ Amsterdam,	Diaconie Weeshuis, Stadhouderskade 22.
„ Antwerpen,	J. Pijl.
„ Batavia,	Mej. van Gheel Gildemeester, Gang Chassee
„ Boshof O.R.K (Z. Afrika),	J. J. Schuijt.
„ Dordrecht,	P. de Vries, Voorstraat.
„ Düsseldorf,	Het Comité tot Evang. v. Rijnland en Westfalen adres: Ds. Schumacher, Mariënstrasse 9.
„ Ede,	Th. Menger, Boekh. „Het Wapen van Ede.”
„ Ginneken,	Ds. F. W. Stutterheim.
„ Goor,	G. Vogel, Evangelist.
„ Gouda,	Ds. Berkelbach v. d. Sprenkel.
„ 's Gravenhage,	A. J. P. van Aaken Jr. Van Merlenstraat 89
„ Groningen,	J. Zuithoff, Oliemulderstraat 8
„ Hilversum,	Vereeniging tot Evangelisatie.
„ Ierseke,	G. Schouweloung.
„ Leiden,	J. J. Klomp, Boekh. Breedstraat.
„ Makkum,	Dr. G. Smit.
„ Middelburg,	H. L. E. Dormaar, St. Pieterstraat A 75
„ N.-Amsterdam,	D. van Dam.
„ Nijkerk,	H. Verhoog.
„ Nijmegen,	Mej. F. Stoop, Stoetstraat 8.
„ Roermond,	Ds. P. A. Hugo van Rossem.
„ Rotterdam,	G. Langelaar, Boezemsingel 46b
„ Schiedam,	J. A. de Heer.
„ Schurega (Fr.)	B. Robers, Evangelist.
„ Oosterwolde (Fr.)	A. de Vries, Evangelist.
„ Utrecht,	H. J. Roos, Keizerstraat 27.
„ Velp,	J. W. Ditmaar Jr. Boekhandel.
„ Vlaardingen,	J. Kok, Markt hoek Schoolsteeg.
„ Woudenberg,	W. Zech.
„ Zierikzee,	C. Taanman, Evangelist.
„ Zutphen,	G. H. Schildwacht, Graaf Otto Siagel 115
„ Zwolle,	W. Vcik, Hoogstraat 82.

De Preeken VOOR DEN ZONDAG, uitgegeven vanwege het Nederlandsch Genootschap „Christelijke heiliging van den Zondag”, **verschijnen wekelijks**; ze worden geschreven door Predikanten van onderscheidene Kerkgenootschappen hier te lande.

---

**Prijs per jaargang franco thuis f 1,30.**

---

Zij die voor den loopenden jaargang nog wenschen in te teekenen, betalen 2½ cent voor elk exemplaar, dat door hen nog in dit jaar ontvangen wordt.

☛ Vereenigingen en genootschappen, die de Preeken gratis wenschen te verspreiden, vragen prijsopgave aan de *Drukkerij van het Doorgangshuis „Hoenderloo”*.

☛ H.M. Correspondenten wordt beleefd verzocht, bij hunne opgave te melden of de preeken voor abonnees of voor gratis-verspreiding bestemd zijn.

•